

AZ (ÁL)TUDOMÁNYOS ISMERETEK ÉS AZ INTERNET

Falyuna Nóra

norafalyuna@gmail.com

DOI: 10.20520/JEL-KEP.2018.4.35

Absztrakt

Az interneten tulajdonképpen bárki bármit megoszthat, így könnyen terjedhetnek a megtévesztő, áltudományos tartalmak. A felhasználók nem feltétlenül rendelkeznek azzal a tudással, amelynek segítségével meg tudják állapítani e tartalmak hitelességét. Vannak azonban olyan nyelvi és nem nyelvi tényezők, amelyek alapján feltételezni lehet, hogy egy tudományosnak, szakmainak tűnő tartalom nem megbízható (vö. Casti 1990, Falyuna 2017, 2018, Hargitai 2012, Sokal 2006, Pigliucci 2010, Veszelszki 2017). A tanulmány célja annak felderítése, hogy az áltudományos szövegek miképpen élnek a terminus- és adathasználat, a szakértőkre történő hivatkozás, a tudományosnak tűnő érvelés eszközeivel. Emellett rámutat arra is, hogy az internet milyen lehetőségeket kínál a hitelesség (látszatának) megteremtésében, erősítésében, illetve hiányának leleplezésében.

Kulcsszavak

áltudomány, internet, terminológia, érvelés, megtévesztés

(PSEUDO-)SCIENTIFIC STYLE AND THE INTERNET

Nóra Falyuna

Abstract

Since the Internet allows almost unlimited freedom to share content, deceptive and pseudo-scientific content can easily spread. However, users may not always be capable of judging the credibility and authority of web content. But there are several linguistic and non-linguistic features, which help to evaluate whether a seemingly scientific or professional source is reliable (Casti 1990, Falyuna 2017, 2018, Hargitai 2012, Sokal 2006, Pigliucci 2010, Veszelszki 2017). This paper presents an analysis that looks at how pseudo-scientific texts make use of terminology and argumentative tools such as statistical data and reference to experts, and how these can become deceptive. The analysis also reflects on the various possibilities the Internet may provide for constructing and strengthening credibility, or uncovering the lack thereof.

Keywords

pseudo-science, internet, terminology, argumentation, deception

AZ (ÁL)TUDOMÁNYOS ISMERETEK ÉS AZ INTERNET

Falyuna Nóra

Bevezetés: áltudományosság és a web

„Az áltudományosság (pseudoscience) deskriptív és egyben minősítő fogalma olyan állításokra, tanításokra, elméletekre, gyakorlatokra és intézményekre vonatkozik, amelyek állításuk szerint tudománnyal foglalkoznak, ám a valóságban a tevékenység nem felel meg a tudományosság alapkövetelményeinek (vö. falszifikáció, interszubjektív ellenőrizhetőség, reprodukálhatóság, nyitottság a kritikára)” (Veszelszki 2017a: 65). Az áltudományos szövegekben a tudományosság és a hitelesség látszatának megteremtése érdekében megjelennek a tudományos stílus egyes jegyei, kritikus olvasással azonban ezek hiteltelensége felismerhető: többek között az érvelés megalapozottságának a bizonytalansága, a tudományos módszerek hiánya vagy érvénytelensége, a hivatkozott szaktekintély hitelességének, azonosíthatóságának vagy relevanciájának megkérdőjelezhetősége, források megjelölésének elmaradása, az (explicit és implicit) állítások igazságtartalmának bizonytalansága, a terminológia pontatlansága, téves használata, nem létező vagy nem jól definiált terminusok használata mutatja a tartalom hiteltelenségét (vö. pl. Falyuna 2017; Hargitai 2012; Sokal 2006; Veszelszki 2017a). Áltudományos elméletek több okból és céllal születhetnek és terjedhetnek (vö. Ádám 1995; Beck 2004; Falyuna 2017; Fóris 2008), az internet és a technológiai eszközök több szempontból is kedveznek ennek. Tudományos eredményekről rendszerint szakmai folyóiratokban és tudományos rendezvényeken számolnak be a kutatók. Ezek hitelességét ellenőrzik, véleményezik szaktekintélyek, a hiteltelen, áltudományos tartalmakat a legtöbb esetben nem engedik publikálásra, a közönség számára azonban ezek is megjelenhetnek az online publikáció egyszerű volta miatt.

Az online felületeken az internethasználók már nemcsak tartalomfogyasztók, hanem tartalomgyártók is: bárki tulajdonképpen bármit írhat, megoszthat, bármihez hozzászólhat (Krauth–Kömlödi 2008, Petykó 2012: 157–160). Az internet nyújtotta arctalanság így lehetővé teszi, hogy akár laikusok, akár valódi szakemberek valódi titulusokkal, akár (hamis vagy nem releváns titulusokkal rendelkező) álszakemberek, sőt kuruzslók is megnyilvánuljanak. A laikus olvasók nem feltétlenül tudják megállapítani, mennyire hiteles és igaz az adott tartalom, a megnyilatkozó – akár rendelkezik ezzel a tudással, akár csak elhiteti ennek látszatát – domináns pozícióba kerül, ahonnan könnyen tudja a hitelesség látszatát kelteni, befolyásolni, megtéveszteni a befogadókat (Falyuna 2017). Az elérhető információ mennyisége a folyamatos tartalomgyártás következtében átláthatatlan, az információhalmaz minimálisan kontrollált, a megjelenő szövegek nem lektoráltak, módosíthatók, törölhetők, a tartalmak szerzője és forrása gyakran nem ismert, aktualitásuk is megkérdőjelezhető (erről részletesebben Balázs–

Bódi 2005, Herring et al. 2013, Tannen–Trester 2013, Veszelszki 2017b, Veszelszki et al. 2017, Yus 2011).

A közösségi oldalakon lehetőség van csoportokat, közösségeket kialakítani úgy, hogy a csoport tagjai nem feltétlenül ismerik egymást. A hasonló nézeteket vallók könnyen „egymásra találhatnak”, és egymást igazolhatják, erősíthetik a megalapozatlan, áltudományos, akár szélsőséges nézeteikben is. Az online felületek mögött működő algoritmusok mindeközben a figyelem irányítását célozzák, befolyásolják, hogy adott felhasználó milyen tartalmakat láthat (egyfajta „buborékba zárják” [filter bubble effect ’buborékhatás’] a felhasználókat, erről lásd Pariser 2011, Resnick et. al. 2013). A felhasználóknak az adataik alapján¹ személyre szabott, nekik tetsző, álláspontjukat erősítő és hitelesítő tartalmakat kínálnak, ami beszűkítheti látóterüket, továbbá segít összekötni a hasonló érdeklődésű, foglalkozású, hasonló ideológiákat valló embereket. Így lehetséges, hogy a felhasználók ritkábban találkoznak más véleményekkel, gondolatokkal, érdeklődési körökkel, hírekkel, illetve könnyen lehetséges a direkt megtévesztésük és manipulálásuk.²

Az internet annak is platformot biztosít, hogy lelepleződjenek a megtévesztések,³ így változik a bizalom szerkezete is: „Napjainkban a bizalom és a gyanakvás kollektív – mezo- és makroszintű – átstrukturálódásának lehetünk tanúi, elsősorban az internetes közösségi oldalak tartalmi miatt. A közösségi gyanú adaptív válasz a hírközlésben és a tájékoztatásban bekövetkező mennyiségű ugrásra, amely egyfelől az évtizedekkel korábbiakhoz képest nagyságrendekkel megnövekedett híryanagot jelent, másfelől a személyes hírfogyasztási kapacitás növekedését is” (Szvetelszky 2017: 27). A megbízhatatlanság mértéke is nő: „amikor egyre több hírről derül ki, hogy kamuhír, amikor a perszonalizáló algoritmusok hatékonysága beláthatatlan a laikusok számára, akkor a bizonytalanság is növekszik, s egyben át is strukturálódik” (Szvetelszky 2017: 35).

A vizsgálat célja, anyaga, módszere

A vizsgálat kifejezetten olyan szövegekkel foglalkozik, amelyek bizonyítottan a tudományosság látszatának megteremtésével (is) igyekeznek hatni olvasóikra.⁴ A cél annak felderítése, hogy az elemzett tartalmak miképpen élnek a terminushasználat, valamint a matematikai adatok és a szakértőkre történő hivatkozások érvelési eszközeivel. Emellett az elemzés reflektál arra is, hogy az internet milyen lehetőségeket teremt a hitelesség (látszatának) megteremtésében, erősítésében, illetve hiányának leleplezésében.

A vizsgált korpusz 25 szöveget tartalmaz, amelyek különféle nyelvtanító csodamódszerekről, valamint a testünkben állítólag hemzsegő parazitákról és az azok kiirtását célzó termékekről szólnak. A korpuszt hólabda-módszerrel állítottam össze: mindkét témához tartozóan megnyitottam egy-egy cikket, amelyeket Facebook-ismerőseim osztottak meg, majd ezek

¹ A közösségi média platformjain, a webáruházak, keresőprogramok, alkalmazások használata során számos adatot és információt szolgáltatnak a felhasználók.

² Az efféle befolyásolás az online marketing egyik releváns eleme is, amely nemcsak bizonyos termékek megvásárlására ösztönözhet, hanem politikai irányultságunkra, és akár egy választás során meghozott döntésünkre is komoly hatással lehet (lásd erre például a 2016-os amerikai elnökválasztást, Sepsey 2017).

³ Lásd például Schobert Norbert esetét (Falyuna 2018: 3–4).

⁴ A tudományosság és a tudomány meghatározásának, a tudomány–áltudomány elhatárolásának problémájával, a tudományos tudás és a hétköznapi tudás kérdéseivel, tudományterületeknek a tudományos közegben vitatott helyzetével a terjedelmi keretekre való tekintettel a jelen írás nem foglalkozik. E kérdésekkel kapcsolatban lásd pl. Kutrovátz et al. 2008.

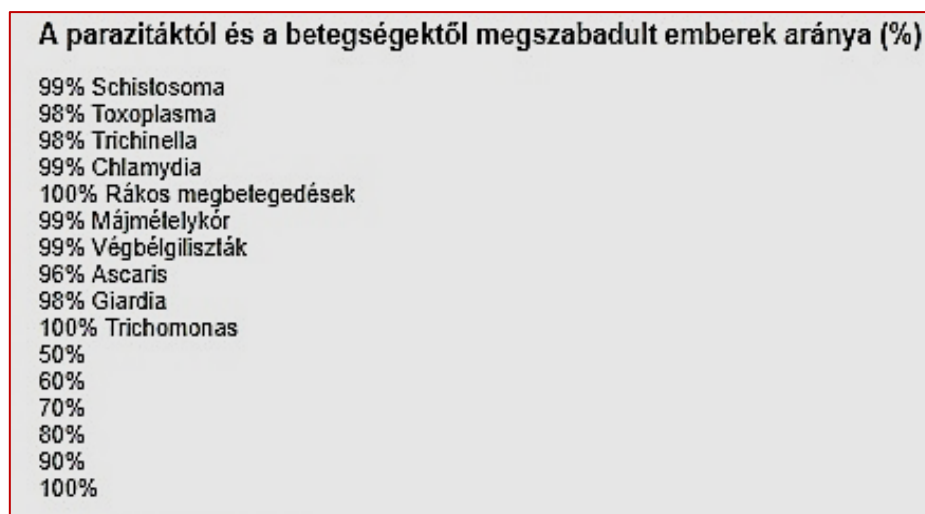
mentén haladva gyűjtöttem össze a kapcsolódó további cikkeket. A cikkekben szereplő képek forrásának keresése is bővítette a cikkek sorát, az így előkerülő szövegeket is vizsgáltam. Minden cikket többször is megtekintettem különböző időpontokban, vizsgálva azok esetleges változásait is.

Terminológia

A tudományos ismereteket közlő szövegek egyik jellemzője a szakkifejezések és a definíciók használata, amely azt szolgálja, hogy az adott szak- vagy tudományterület művelői megértsék egymást. Továbbá „a terminusok hordozzák azt a speciális tudást, amellyel a szakemberek rendelkeznek, a laikusok viszont nem (feltétlenül), és amely tudásnak köszönhetően a szakember olyan domináns pozícióba kerülhet a laikussal szemben, amely könnyebbé teheti számára a másik befolyásolását” (Falyuna 2017: 96). Gondolhatunk itt például az orvos-beteg kommunikáció aszimmetrikusságára: ha az orvos a beteg tájékoztatásakor nem a beteg ismereti szintjéhez igazodó, számára érthető stílusban és nyelvezettel fogalmaz, a beteget kiszolgáltatott helyzetbe hozhatja. Ugyanígy megtévesztő lehet, és a megértést nehezítheti, illetve a terminusok használatával való visszaélést jelezheti, ha laikusoknak szánt, tudományos ismereteket közlő szövegek az előkerülő terminusokat az olvasó számára nem érthető módon vagy egyáltalán nem definiálja. E domináns pozíciót teremtheti meg magának az a megnyilatkozó, aki terminusok használatával azt a látszatot kelti, hogy az említett speciális tudás birtokában van.

1. kép

Betegségek, amelyeket a reklámozott termék gyógyít (W18)

(1) Szakorvos Kállai Hudák, a Nemzeti Parazitológiai Intézet vezetője már több, mint 60 kutatási tanulmányt publikált a molekuláris parazitológiával kapcsolatban. A specialista 21 éves tapasztalattal rendelkezik. (W1)

Az oldal, ahonnan az 1. kép és az 1. példa származnak, nem egy tudományos publikációt közlő lap: a cikk nem a tudományos közönséget célozza meg, hanem egy termék marketingjét megalapozni kívánó, tudományosnak beállított szöveg. Az említett betegségek nincsenek az olvasóközönség ismereti szintjének megfelelően meghatározva, és előkerülnek olyan kifejezések, amelyek szakmai/tudományos terminus volta kétségbe vonható. E kifejezések szakterminusnak tűnhetnek ugyan, a szövegértelmezés szempontjából „speciális jelentéssel” bírnak, de

valójában homályos, zavaros, nem definiált fogalmak (például a *szennyezett szervezet* vagy a *méregtelenítés*).⁵

A szövegek visszaélhetnek olyan kifejezésekkel is, amelyek egyszerre részei a köznyelvnek és a szaknyelvnek (például a parazitafertőzés egyik tüneteként említett *depresszió*, amelynek a szakmai definíciója sokkal komplexebb jelenséget fed, mint a köznyelvi 'rossz hangulat').⁶

A nem egységes, nem pontos terminushasználat és definíció, a nem létező, vagy önkényesen alkotott új szakkifejezések használata a tudományos diskurzusban is okozhat gondot, hiszen nehezítheti a tudományos megismerést. Nemcsak a laikusokat megcélzó kommunikációban, hanem általában a tudományos kommunikáció igényessége, hitelessége és érthetősége érdekében is kiemelten hangsúlyos, hogy a terminusokat az adott tudományterületen elfogadott jelentésükben, pontosan használjuk, a definíciókat pedig a célközönség ismereti szintjéhez igazítsuk. A terminológiai problémák orvoslásának, a jelentések és definíciók rögzítésének egyik eszköze lehet a jól kidolgozott terminológiai adatbázisok készítése (vö. Sermann–Tamás 2010, 2013).

Érvek, hivatkozások

A tudományos szövegektől elvárják a jól felépített, megalapozott érveléstechnikát. Tudományos diskurzusban a résztvevők olyan premisszákból indulhatnak ki, amelyek szilárd bizonyítékokra épülnek, az adott tudományág kritériumai alapján jól megalapozottak, és megbízható tudásnak számítanak. Az áltudományos szövegekben, mivel tartalmuk nem megalapozott, gyakoriak az – akár tartalmi, akár formai szempontból – hibás érvek: „gyakran hivatkoznak tudományos tényekre és adnak elő ezoterikus tudományos érveléseket, hogy a tudomány objektivitása mögé bújassák személyes érdekeiket” (Margitay 2014: 9), illetve „előfordul az is, hogy álláspontunkat »a tudomány legújabb eredményeinek« kiáltjuk ki, és a vitát objektív igazságok elemzésekként akarjuk feltüntetni, holott a tudomány által megalapoz(hat)atlan személyes elkötelezettségeinkről van szó” (Margitay 2014: 10).

Az érvelési hibáknak többféle megközelítése, definiálása és kategorizálása létezik a szakirodalomban (Eemeren et al. 2002, Margitay 2014, Walton 2006). Általánosságban: érvelési hiba az érvelési tevékenység során gyakran előkerülő, megtévesztő, rossz megnyilatkozás, amelynek a hibás voltát a kontextus függvényében tudjuk megállapítani (vö. Margitay 2014).

(Szám)adatokra támaszkodva, vagy ezekből kiindulva gyakran érvelünk, azok igazságában és megbízhatóságában ritkán kételkedünk, pedig érdemes kritikával illetni mind a felhasználásukat, mind az előállításukat, gyakran lehetnek ugyanis hibásak, félreértelmezettek, félrevezetőek, amikor „a matematikai adat pontosságával és hitelességével akarunk világosnak, egyértelműnek és elfogadhatónak feltüntetni egy homályos állítást, és erősnek láttatni egy gyenge érvelést. A számadatok világosságát, egyértelműségét, megbízhatóságát, matematikai kikezdetlenségét használjuk fel a premissza elfogadtatásához és a konklúzió alátámasztásához” (Margitay 2014: 340). A (2) és (3) példa két eltérő szövegből származik, mindkettő hivatalos felmérésekre hivatkozva állítja, hogy parazitákkal az emberek X %-a fertőzött.

(2) *A hivatalos statisztikák szerint, a magyar lakosság 84%-a fertőzött.* (W18)

⁵ Bár az elemzett szövegek erre nem mutattak példát, egy korábbi esettanulmányom alapján (Falyuna 2017) megemlíteném azt a problémát is, hogy szövegek egymás szinonimáiként használnak több terminust, de azok definíciója vagy a használatuk kontextusa alapján a szinonim viszony kétséges.

⁶ Egy kifejezés lehet eleme egyszerre az általános és a speciális nyelvhasználatnak is (ezen belül pedig egyszerre több területnek és tárgykörnek is), terminussá azonban mindig egy adott területen, adott fogalmat definiálva, (fogalmi- és terminológiai) rendszerbe illeszkedve válik (Cabré 1998, 2008).

(3) *A városokban végzett ellenőrzések alapján az emberek 87%-a fertőzött! (W2)*

A kettő nemcsak egymással összevetve, hanem külön-külön is gyanúra ad okot, mivel a szövegből nem derül ki, mikori felmérésekről van szó, ezeket kik és hol, milyen mintán és módszerrel végezték, elemezték és interpretálták. Más példák esetében további kritikus kérdések merülhetnek fel:

(4) *Úgy tartják, hogy az ilyen betegség nagyon ritka, de az igazság az, hogy ma már az emberek körülbelül 23% – át érinti. Ez azt jelenti, hogy a népesség minden negyedik tagját. (W1; W3; W20)*

(5) *A Revitoxin® hatékonyságát egy már jól bevált eljárás alapján mérték fel (a felépültek számát vetették össze a felmérésben részt vevő 100 fős teljes létszámmal):*

A férgek és petéik kiirtása: 100%

A hasnyálmirigy állapotának és működésének helyreállítása: 80%

Az allergiás bőrgyulladás felszámolása: 90%

A gyomorhurut, gyomorfekély, valamint a hasmenés megszűnése: 90%

Vérszegénység megszüntetése: 100%

Kellemetlen lehelet eltüntetése: 100% (W1) ⁷

A (4) és (5) példa esetében érdemes feltenni a kérdést, hogy milyen népeességről van szó, milyen számítás igazolja, hogy a népesség 23%-át érinti a „betegség”? Megkérdőjelezhető a módszer és a minta (100 fő) is, hogy hány felépültről beszélünk, és ezek száma hogyan vehető össze a felmérésben részt vevők számával, mit kell a két csoportról tudni.

Egy másik gyakori érvelési mód a szakértőkre, kutatásokra történő hivatkozás. „A tekintély a meggyőzés szempontjából annyira sokat jelent pszichológiailag, hogy gyakran a nyilvánvalóan rossz hivatkozások is meggyőzőek” (Margitay 2014: 459). De megrendül meggyőző erő, ha kiderül, hogy a hivatkozott szakember, tanulmány, kutatás valójában nem létezik vagy azonosíthatatlan.

(6) *A következőkben szakorvos Kállai Hudák, a Nemzeti Parazitológiai Intézet vezetőjével fogunk beszélgetni erről a problémáról. (W1)*

(7) *Erről kérdeztük ma a Parazitológiai Intézet igazgatóját, Dr. Kovács Adorjánt. (W2)*

(8) *A következőkben Dr. Kállai Attilával, a Nemzeti Parazitológiai Intézet vezetőjével fogunk beszélgetni erről a problémáról. (W3)*

A (6), (7) és (8) példában hivatkozott szakértőkről némi utánajárással kideríthető, hogy valójában nem léteznek. Mutathatja ezt az is, hogy mindegyik esetben ugyanaz az affiliáció teszi hitelessé a különböző nevű „szakértőket”. A vizsgált szövegek közül több is volt, amely igyekezett azzal is hatni az olvasókra, hogy a „szakvéleményt” nem pusztán közölte a cikk, hanem interjúformába öntötte, s ezzel azt a látszatot keltette, hogy a megfogalmazott gondolatok egy valóban létező, névvel is azonosítható szakemberhez kapcsolódnak.

(9) *Az egészségügyi világszervezet (WHO) utolsó adatai szerint, az emberi szervezetben található paraziták okozzák a halálos megbetegedések nagy részét (W2)*

A (9) példában a hitelesség nem ellenőrizhető: bár létező szervezetre történik a hivatkozás, az említett „utolsó adatok” nem elérhetők.

Árulkodó a forrásmegjelölés hiánya a (10) és (11) példákban, amelyekben még intézményhez vagy névhez sem köthetők a hivatkozott tanulmányok, illetve jelentések.

⁷ A példa forrása a W1 jelzésű tartalom, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy további szövegek esetében is szó szerint ez a lista és ezek az arányok jelennek meg, csak más termékkel kapcsolatban (lásd W3, W20).

(10) *A legújabb tanulmányok azonban kimutatták, hogy a parazita fertőzés esetén szinte mindig az egyes gyomor, valamint májproblémák a kellemetlen lehelet valódi okozói.* (W1; W30)

(11) *Az újonnan elvégzett tudományos jelentések alapján kiderült, hogy a paraziták valóban képesek a különböző mérgek kibocsátására, valamint egyaránt felelősek a gyomorban lévő rothasztó baktériumok kialakulásáért.* (W1; W30)

Megtévesztő az érvelés, ha a hivatkozott szakértő létező vagy valaha létezett személy, azonban a rá való hivatkozás a téma és a gondolatmenet szempontjából nem releváns (12).

(12) *Egy kiváló nyelvészprofesszor, Nicholas Lundin, aki legalább 60 nyelven megtanult és Giuseppe Gasparo Mezzofanti nyelvész-poliglot, aki 38 nyelven tudott, csak néhány példa azon zsenikre, akik segítséget nyújtottak ennek a 30 napos módszernek a megteremtéséhez.* (W22)

Az említett Mezzofantinak valóban van nyelvészeti relevanciája, ugyanakkor a szöveg úgy hivatkozik rá, mint egy aktuálisan létező és tevékeny szakemberre, aki a módszer kidolgozásában részt vett, holott Mezzofanti 18. századi élt és munkálkodott. És bár szerepel Lundin vezetéknévű szerző a nyelvészeti szakirodalomban, de Nicholas Lundin nevű nyelvésznek nem található publikációja, kutatása.

Az internetes tartalmak hitelességét azért is nehéz megállapítani, mert a megjelenő szövegek módosíthatók, törölhetők, másolhatók, szerkeszthetők, és a különböző oldalak át is vehetnek egymástól szöveg(rész)eket. Általában két tartalmi elemen változtattak a gyanús a szövegek: a hivatkozott szaktekinetly nevén (13. és 14. példa) és/vagy a tudományosan megvizsgálnak bemutatott és reklámozott termék nevén (15. és 16. példa).

(13) *Szakorvos Kállai Hudák, a Nemzeti Parazitológiai Intézet vezetője már több, mint 60 kutatási tanulmányt publikált a molekuláris parazitológiával kapcsolatban. A speciális listája 21 éves tapasztalattal rendelkezik.* (W1)

(14) *Dr. Kállai Attila, a Nemzeti Parazitológiai Intézet vezetője már több, mint 60 kutatási tanulmányt publikált a molekuláris parazitológiával kapcsolatban. A doktor 21 éves tapasztalattal rendelkezik.* (W3)

(15) *Csak egy olyan megoldás létezik, amely képes megszabadítani a parazitáktól. Ezt a parazitaölő orvosságot pedig Revitoxinnak hívják. A készítményt a Parazitológiai Intézetben dolgozó kollégák nemzetközileg elismert tudósok segítségével fejlesztették ki.* (W1)

(16) *Csak egy olyan megoldás létezik, amely képes megszabadítani a parazitáktól. Ezt a parazitaölő orvosságot pedig Detoxic-nak hívják. A készítményt a Parazitológiai Intézetben dolgozó kollégák nemzetközileg elismert tudósok segítségével fejlesztették ki.* (W3)

Képi érvelés

Gyakran támogatják a szakértőkre történő hivatkozást képekkel, és megfigyelhető, hogy nemcsak a cikk szövege és struktúrája, hanem a legtöbb esetben a szakértők vizuális megjelenítése sem változott a szövegekben: ugyanaz a kép került elő több különböző szakértő ábrázolásakor (2. és 3. kép).

2. kép
Kállai Hudák profilja (W5)

Kállai Hudák egy nagyon híres magyar szakember aki a parazitákra specializálódott. Jelenleg Németországban dolgozik. Ugyanakkor havonta kétszer meglátogatja Budapestre egészségügyi tanácsot ad a kollégáinak. Az elmúlt 15 évben vezető kutatásokat végzett a paraziták elleni harcban. Ő volt az együtt új, nagyon hatékony gyógymódot hozott létre a paraziták ellen. Mindkét férfi felfedezte, hogy nem igényel kifinomult kémiai megoldásokat a paraziták leküzdése. A legfontosabb dolog az volt, hogy természetes testmozgást váltunk ki a paraziták elleni harcban. Pontosan így alakult ki a Revitoxin. A termék, annak ellenére, hogy nem régóta van forgalomban, már nagy népszerűsége tett szert. Azok az emberek véleményei, akik a **Revitoxin**-t használtak, lehetővé teszik számunkra, hogy megbizonyosodhassunk arról, hogy ez az emberiség mérföldköje a paraziták elleni küzdelemben.

Kállai Hudák – Az ember a Revitoxin mögött

3. kép
Beller István profilja

★★★★★ (1 votes, average: 5,00 out of 5)

István Beller szakorvos – Ki ő? Olvassa el a briliáns profi történetét

📅 augusztus 25, 2017 🗣️ Rózsa

István Beller egy nagyon híres magyar szakember aki a parazitákra specializálódott. Jelenleg Németországban dolgozik. Ugyanakkor havonta kétszer meglátogatja Budapestre egészségügyi tanácsot ad a kollégáinak. Az elmúlt 15 évben vezető kutatásokat végzett a paraziták elleni harcban. Ő volt az együtt új, nagyon hatékony gyógymódot hozott létre a paraziták ellen. Mindkét férfi felfedezte, hogy nem igényel kifinomult kémiai

A Kállai Hudákhöz kapcsolódó oldalt 2017. 09. 27-én mentettem le, a <http://velemenyek24.com/kallai-hudak/> oldalról (W5). Erre a webcímrre kattintva később, 2018. május 6-án már István Beller szakorvos profilja tűnik föl, ugyanazzal a leírással, mint korábban Kállai Hudák; csak a szakértő neve más, illetve az url automatikusan vált erre: <https://velemenyek24.com/istvan-beller/> (W4). A 2018. május 6-i mentésemkor még a kép is megegyezett, ugyanakkor 2018. augusztus 10-én Beller István profilképe már más volt (4. kép), amely aztán nem magyar nyelvű oldalakon is előkerült Radosław Karpiuk, Mircea Togan és Sven Freund nevű szakemberek profiljaként (lásd W6, W8, W9).

4. kép

Beller István profilja (W4)

★★★★★ (2 votes, average: 4,50 out of 5)
 You need to be a registered member to rate this.

István Beller szakorvos – Ki ő? Olvassa el a briliáns profi történetét

augusztus 25, 2017 Rózsa

István Beller egy nagyon híres magyar szakember aki a parazitákra specializálódott. Jelenleg Németországban dolgozik. Ugyanakkor havonta kétszer meglátogatja Budapestre egészségügyi tanácsot ad a kollégáinak. Az elmúlt 15 évben vezető kutatásokat végzett a paraziták elleni harcban. Ő volt az együtt új, nagyon hatékony gyógymódot hozott létre a paraziták ellen. Mindkét férfi felfedezte, hogy nem igényel kifinomult kémiai megoldásokat a paraziták leküzdése. A legfontosabb dolog az volt, hogy természetes testmozgást váltunk ki a

Jellemzően gyakoriak az egyszerű stockfotók (adatbázisokból kiemelhető, jogdíjmentes, ingyenesen használható képek), lásd 5. és 6. kép.

5. kép

Állítólagos Hajós György (W23)

Szia,

Hajós György vagyok és nagy örömmel mutatom be Harold Lindberg 2 hetes automatikus nyelvtanuló programját Magyarországon. Ez nemcsak nagy öröm, hanem értékes tapasztalat is. Nagyon meg vagyok elégedve az eredménnyel, mivel Harold módszere igazi áttörést jelent a nyelvészet terén.

Saját nyelviskolát vezetek Budapesten és az elmúlt 15 évben több mint 4800 résztvevőnek segítetttem elsajátítani egy választott idegen nyelvet – angolt, németet, spanyolt, norvégot, kínait és sok más.

6. kép

„Hajós György” egy stockfotókat elérhetővé tevő oldalon (W29)

Üdvözl! a Shutterstock! A nálunk licencelt képeket teljes nyugalommal felhasználhatja bármely projektjében.

- ✓ Az ingyenes webhelyek által nem biztosított jogi védelem
- ✓ Biztonságérzet embereket és nevezetességeket ábrázoló képek használatakor

Keresse ki a megfelelő konstrukciót

A Shutterstock Inc. rendelkezik az aláírt modellengedéllyel.

Hozza létre Ingyenes fiókját

E-mail-cím

Jelszó

☒ Szeretnék termékinformációkat, hasznos tanácsokat és akciós ajánlatokat kapni.

↓ Letöltés

Fiókom létrehozásával elfogadom a Shutterstock Honlapszabályzat, Adatvédelmi Irányelvek és Licenctételek dokumentumait.

Arra is számos példa található, hogy egy cikk ugyanazzal a struktúrával, hasonló vagy azonos tartalommal és képekkel jelent meg, de különböző nyelveken (W2, W11, W12, W13, W14, W15, W16, W17 források vagy a W18 és W19 források), amelyek esetében ellenőrizhetetlen, hogy valójában melyik az eredeti cikk.

7. kép

Egy magyar nyelvű cikk (W2)

Eléggé nehézkes gyógyszerekről beszélni ilyen esetekben. A mai napig egyetlen egy igazán jó paraitairtó szer létezik. Ami, ha már itt tartunk, Magyarországon lett kifejlesztve.

Ez az antiparazita szer **Detoxic**, a Parazitológiai Intézetünk és egy független fiatal tudóscsoport közreműködésével lett létrehozva. A projektet Dr. Fekete Kálmán professzor vezette, kinek nagy szakértelme és több mint 30 éves orvosi tapasztalata nagy segítségünkre volt. Párhuzamosan két tucat parazita elleni szeren dolgoztunk, de idővel lemorzsolódtak a sikertelen vagy nem igazán hatékony projektek kidolgozását, és csak a „Detoxic”-ra koncentráltunk, mint a leghatékonyabb készítményre.

8. kép

Ugyanaz a cikk spanyolul (W11)

Si usted tiene dos de los siguientes síntomas está afectado por parásitos.

Si hablamos de medicamentos, aparece un problema. Hasta la fecha, sólo hay un tratamiento único para deshacerse de los parásitos. El cual, por cierto, fue creado en España.

Este remedio antiparasitario **Germiotox**, fue creado con la participación de nuestro Instituto de Parasitología y un grupo de jóvenes científicos independientes. El proyecto fue encabezado por José Rulfo, científico con una experiencia de más de 30 años. Estuvimos creando decenas de remedios contra parásitos. Sin embargo, al final nos quedamos con solo uno - "Germiotox" siendo esta la opción más eficaz.

Előfordult, hogy egy valóban létező szakember profilképét használták a cikkek, de egy másik tudományág reprezentánsaként.

9. kép

Prof. Nicholas Lundin (W22)

Prof. Nicholas Lundin azt mondják, hogy nem csak 60, de 100, vagy akár 140 nyelvet is megérthetett.

A szöveg szerint prof. Nicholas Lundin nyelvészt mutató 9. kép valójában dr. Agnar Höskuldsson nevű dán tudóst ábrázolja (10. kép) – erről tanúskodik az illető Researchgate-adatlapja (W26), Wikipedia-szócikke (W27) és Linkedin-profilja (W28) is.

10. kép

Prof. Agnar Höskuldsson LinkedIn-profilja (W28)

 Home
  My Network
  Jobs
  Messaging

Prof. Agnar Höskuldsson

Founder & Chief Technology Officer
Copenhagen Area, Capital Region, Denmark

 Sime Diagnostics
  Københavns Universitet, Copenhagen Business School
  See contact info
  22 connections

Professor Agnar Höskuldsson is specialised in the field of chemometrics and was awarded the Herman Wold Gold Medal for his contribution to chemometrics in 1997. Over the span of his career he has published over 30 scientific papers and is credited with over 2000 scientific citations. Agnar is Founder ...

Experience

Founder & Chief Technology Officer

Sime Diagnostics

Jan 2008 – Present • 10 yrs 8 mos

Copenhagen Area, Denmark

A kommentek szerepe a hitelesség megteremtésében

Az online platformokon az internethasználóknak lehetőségük van hozzászólni a tartalmakhoz, kifejthetik véleményüket, diskurzusba kerülhetnek egymással és megerősíthetik vagy éppen megkérdőjelezhetik a kommentelt tartalom hitelességét.⁸

Gyakori, hogy „beépített emberek” végzik a kommentelést. Nem új keletű stratégia ez, gondoljunk például a teleshop-műsorokra, amelyekben az adott termék „felhasználói” számoltak be a reklámozott termék megbízhatóságáról. Az internetes közeg lehetővé teszi, hogy akár több hamis profillal is generáljanak hozzászólásokat a tartalom előállítói. Erre enged következtetni a szövegek nyelvi minősége is.⁹ Felmerülhet ezzel kapcsolatban, hogy a szövegek valamilyen fordítóprogram nyers fordításának eredményei, illetve az is, hogy valamilyen algoritmus által generált szövegek. Ezt támaszthatják alá a 11. és 12. képek, amelyek ugyanazon cikk alatt szereplő kommenteket dokumentálnak. Minden elemükben megegyeznek, de különböző időpontokban (hónap, nap, óra és perc szerint is) mentettem le őket: az első képet 2018. 05. 07-én, a második képet 2018. 08. 10-én. Mindkét esetben olyan dátumok szerepelnek, amelyek (esetleg automatikusan frissülve) azt a látszatot keltik, hogy a kommentek aktuálisak, hiszen néhány nappal a megtekintésem előtt „írták” azokat.

11. kép

Kommentek a Detoxic termék reklámja alatt (W3)

Mihály József

Mikor elkezdtem szedni a [Detoxic](#)-ot még fogalmam sem volt arról, hogy milyen hatásra számíthatok. A hasi fájdalmaim elmúltak (úgy tűnik, valami volt a beleimben), a légzési nehézség, valamint a rosasz szájszag is teljesen eltűnt. 53 évesen úgy érzem magam, mint egy 30 éves. Nem hallanál egy háziorvostól ilyen dolgot, ha nem lenne igaz.

03.05.2018

Varga Amanda

Én is a [Detoxic](#)-ot szedtem. A hatás egyszerűen csodálatos volt. Most fiatalnak és egészségesnek érzem magam. A 8 hónapos kezelés alatt az immunrendszerem jelentősen megerősödött. Nem is voltam rosszul azóta! Korábban csak álmodni mertem volna egy ilyen eredményről. Nem tudom kellően ajánlani ezt a terméket.

03.05.2018

Jakab Ágnes

Nem rég néztem meg egy dokumentumfilmet a parazitákról - ott ez az orvosság is említésre került. Azt állították, ez a világ legjobb parazitaölő módszere.

03.05.2018

⁸ Az online marketingben nagy hangsúlyt kap a személyes kapcsolat látszatának megteremtése. Mivel a „megbízható személyes ismerős adott esetben márkázott csatornának számít” (Szvetelszky 2017: 28), az ismerősök véleménye, akár mások személyes tapasztalata meggyőző(bb)nek hathatnak. Erre igyekeznek apellálni továbbá a személyre szabott hirdetések, a hirdető közvetlenebb kommunikációja is. A pseudo-social, pseudo-sociality jelenségéről lásd például Thurlow 2013.

⁹ Mivel a vizsgált cikkek közül többen is egymás átvételei, fordításai, így maguk a cikkek is feltűnően rossz helyesírással, mondatszerkesztéssel jelennek meg, és ugyanez jellemzi a kommenteket is.

12. kép

A 10. képen látható kommentek 3 hónappal később (W3)

Mihály József

Mikor elkezdtem szedni a **Detoxic-ot** még fogalmam sem volt arról, hogy milyen hatásra számíthatok. A hasi fájdalmaim elmúltak (úgy tűnik, valami volt a beleimben), a légzési nehézség, valamint a rossz szájszag is teljesen eltűnt. 53 évesen úgy érzem magam, mint egy 30 éves. Nem hallanál egy háziorvostól ilyen dolgot, ha nem lenne igaz.

06.08.2018

Varga Amanda

Én is a **Detoxic-ot** szedtem. A hatás egyszerűen csodálatos volt. Most fiatalnak és egészségesnek érzem magam. A 8 hónapos kezelés alatt az immunrendszerem jelentősen megerősödött. Nem is voltam rosszul azóta! Korábban csak álmodni mertem volna egy ilyen eredményről. Nem tudom kellően ajánlani ezt a terméket.

06.08.2018

Jakab Ágnes

Nem rég néztem meg egy dokumentumfilmet a parazitákról - ott ez az orvosság is említésre került. Azt állították, ez a világ legjobb parazitaölő módszere.

06.08.2018

A Beller Istvánról szóló, korábban említett cikk (3. és 4. kép) alatti kommentek azzal válnak gyanússá, hogy bár a cikk szövegében ki lett cserélve a szakértő neve, a kommentekben változatlanul Kállai Hudákra reflektálnak a kommentelők (13. kép).

13. kép

Kommentek Beller István profilja alatt (W4)

<https://velemenyek24.com/istvan-beller/>

26 gondolatok "István Beller szakorvos – Ki ő? Olvassa el a briliáns profi történetét"

Nemes Piroska

Tisztelt Kállai Hudák Parazitológus!

Nevem nemes Piroska. Az alábbi ondokaim alapján szernék tanácsot kémi Öntől. Kis állataim vannak cicák. Sokat betegeskednek. Mivel gyermekként is már voltam beteg tőlük/Övsömöröm volt/Sajnos ők is terjesztik a lappangó parazitákat. Kérdésem az alábbi: Javasolja e Ön, a parazita ellenes gyógyszer szedését. Székletrekedésem gyakori gyermekkorom óta, majd a felsőléguti torokgyulladás is és tüdőgyulladás is. Szíves válaszát nagyon várom.

Van e valamilyen mellékhatása a gyógyszerkészítménynek? PL. hányás, hasmanés émelygés, epeholyagbántalom. Tisztelettel. nemes Piroska.

 Válasz

Megfigyelhetők a különböző nyelvű cikkek közötti átvételek a kommentek esetében is. Két különböző oldalon megjelent, más termékeket reklámozó és más szakértőre hivatkozó, más nyelven írt cikkben ugyanazok a kommentek jelentek meg úgy, hogy a komment szövegét hozzáigazították az aktuális cikkhez és a kommentelők nevét az adott nyelvi kontextushoz, de a profilképüket nem cserélték le (14. és 15. kép).

14. kép

Kommentek az észti Antitoxin Nano termék reklámja alatt (W12)

demo.localtime-idea.com/demo_pre_landings/antitoxinnano_porasi/antitoxinnano_banany_estonia/index.html

203 kommentaari tänase päeva jooksul

 Helen Karu
Tellisin endale [Antitoxin Nano](#). Viimased 5 aastat ma mõtlesin, et mul on pikaajaline depression, kuid tegelikult mu organism oli igasugust saasta täis. Praegu nagu lendaks! Ja pakend tuli linna väga kiiresti.
2 tundi tagasi

 Dina Meri
Kui ma hakkasin Antitoxin Nano tarbima, siis ei kujutanud ettegi, et tulemus on selline. Kõhuvalud läksid mööda (oli vist midagi soolestikus), kadus hingeldus. Ja nüüd 43 ma olen parem kui paljud 30-aastased. Suur tänu Teile, et Te avate inimestel silmad, jutustades probleemist. Perearsti käest seda ei kuule.
2 tundi tagasi

15. kép

Kommentek az orosz Intoxic termék reklámja alatt (W14)

tops-blogs.ru/intoxic29/

203 комментария за сегодня

 Мадина Уразалиева
Заказывала себе [Intoxic](#). Последние 5 лет я думала, что у меня затяжная депрессия, а оказалось просто организм был забит всякой дрянью. Сейчас буквально летаю! И посылка в город пришла очень быстро.
2 часа назад

 Dina Suletaeva
Когда начала принимать [Intoxic](#), даже не представляла, что эффект окажется таким. Прошли боли в животе (похоже что-то было в кишечнике), исчезла одышка. И сейчас в свои 43 года могу дать фору многим 30-летним. Спасибо огромное Вам, что открываете глаза людям, рассказывая им о проблеме. От участкового терапевта такого не услышишь.
2 часа назад

Befejezés helyett

A téma aktualitása, mondhatni, örök, hiszen áltudományos tartalmakkal nap mint nap találkozhatunk. Az internet bővülése és a technológiai fejlesztések miatt egyre fontosabbá válik olyan tréning- és tananyagok kidolgozása, és olyan technológiai fejlesztések motiválása, amelyek a megtévesztő tartalmak felismerését segítik, a digitális- és médiakompetencia fejlesztését célozzák, és forráskritikára, keresni tudásra, tudatos és felelős internethasználatra tanítanak. Továbbá, mivel az áltudományos szövegek terjedésének egyik feltételezhető oka a hiteles és közérthető tudományos ismeretterjesztés gyengesége, legalább ilyen fontos a ma még nem minden esetben hatékony tudománykommunikáció fejlesztése.

IRODALOM

- Ádám György (1995) A tudomány fejlődésének kényszerű kísérője: az áltudomány. *Természet világa*, 126/7. 307–309.
http://www.termeszetvilaga.hu/fizika_eve/szkeptikus/adam2.html [2017. 02. 02.]
- Balázs Géza – Bódi Zoltán (2005 szerk.) *Az internetkorszak kommunikációja. Tanulmányok.* Budapest, Gondolat–Infonia.
- Beck Mihály (2004) *Parajelenségek és paratudományok.* Budapest, Vince Kiadó.

- Cabré, M. Teresa (1998) *Terminology and Lexicography Research and Practice I. Terminology. Theory, Methods and Applications*. Amsterdam–Philadelphia, John Benjamins.
- Cabré, M. Teresa (2008) A terminológia elméletei. Leírás (deskripció), előírás (preskripció) és magyarázat. *Magyar Terminológia*, 1/1. 11–42.
<https://doi.org/10.1556/MTerm.1.2008.1.3>
- Eemeren, van H. Frans – Grootendorst, Rob – Henkemans, Francisca Snoeck. (2002) *Argumentation. Analysis, Evaluation, Presentation*. Mahwah, New Jersey–London, Elrbaum.
- Falyuna Nóra (2017) Az áltudományos szövegek pragmatikai vizsgálata. Esettanulmány a lúgosító diéta példáján. *Századveg* 84. 85–107.
<https://szazadveg.hu/uploads/media/59888870e25b0/szazadveg-84-alhitek-201708.pdf>
 [2017. 11. 19.]
- Falyuna Nóra (2018) Nyelvi manipuláció az interneten. In: Gabos Erika (2018 szerk.) *A média hatása a gyermekekre és fiatalokra IX. Balatonalmádi, 2017*. KOBÁK könyvsorozat. Budapest, Nemzetközi Gyermekektől Szolgálat Magyar Egyesület. 69–75.
- Fóris Ágota (2008) *Kutatásról nyelvészeknek. Bevezetés a tudományos kutatás módszertanába*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Hargitai Zsófia Ágota (2012) *Áltudományos állítások és módszerek kémiai és biológiai elemzése*. Szakdolgozat. Budapest, ELTE Kémia Intézet.
- Herring, Susan C. – Stein, Dieter – Virtanen, Tuija (2013 szerk.) *Handbook of pragmatics of computer-mediated communication*. Berlin. Mouton.
- Krauth Péter – Kömlödi Ferenc (2008) A web 2.0 jelenség (és ami mögötte van). In: Dömölki Bálint (2008 szerk.) *Égen-földön informatika*. Budapest, Typotex Kiadó. 631–660.
<http://www.nhit-it3.hu/ujsite2/images/tagandpublish/Files/it3-2-2-2-u.pdf> [2018. 08. 30.]
- Kutrovácz Gábor – Láng Benedek – Zemplén Gábor (2008) *A tudomány határai*. Budapest, Typotex.
- Margitay Tihamér (2014) *Az érvelés mestersége*. Budapest, Typotex.
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011-0001-526_margitay_az_erveles/adatok.html [2017. 02. 02.]
- Pariser, Eli (2011) *The Filter Bubble. What the Internet Is Hiding from You*. New York, Penguin Press.
- Petykó Márton (2012) A blog műfaji jellemzőinek korpuszalapú vizsgálata. *Magyar Nyelvőr*, 136/1. 45–72.
http://www.eltereader.hu/media/2012/11/tudomanyos_lap_ElsoSzazad_XI_2_2012_nyar_TOP_opt.pdf [2018. 08. 23.]
- Resnick, Paul – Garrett, R. Kelly – Kriplean, Travis – Munson, Sean A. – Stroud, Natalie Jomini (2013) Bursting Your (Filter) Bubble. Strategies for Promoting Diverse Exposure. In: *CSCW '13 Proceedings of the 2013 conference on Computer supported cooperative work companion*. San Antonio, Texas, USA, 23–27 February, 2013. 95–100.
https://www.academia.edu/8545644/Bursting_Your_Filter_Bubble_Strategies_for_Promoting_Diverse_Exposure [2018. 08. 29.]
- Sepsey Barna (2017) Így nyerte meg Trump a választásokat az online marketing eszközeivel – esettanulmány. *The Pitch Education*, 2017. augusztus 21.
<https://thepitch.hu/trump-valasztasi-gyozelem-esettanulmany/> [2018. 08. 30.]

- Sermann Eszter – Tamás Dóra (2010) Hogyan definiálhatjuk a fordítói adatbázist? Egy olasz és egy spanyol fordítói terminológiai adatbázis vizsgálata. In: Károly Krisztina – Fóris Ágota (2010 szerk.) *Nyelvek találkozása a fordításban. Doktori kutatások Klaudy Kinga tiszteletére*. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó. 101–116.
- Sermann Eszter – Tamás Dóra (2013) Elektronikus szótár vagy terminológiai adatbázis? In: Tóth Szergej (2013 szerk.): *Társadalmi változások – nyelvi változások. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a Kárpát-medencében. A XXII. MANYE Kongresszus előadása. Szeged, 2012. április 12–14.* (MANYE 9). Budapest–Szeged, MANYE – Szegedi Egyetemi Kiadó, Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó. 450–455.
- Sokal, Alan D. (2006) Pseudoscience and Postmodernism: Antagonists or Fellow-Travelers? In: Fagan, Garrett G. (2006 ed.): *Archaeological Fantasie: How Pseudoarchaeology Misrepresents the Past and Misleads the Public*. London – New York, Routledge. 286–361.
- Szvetelszky Zsuzsanna (2017) Közösségi kételyek. *Századvég*, 84. 27–39.
<https://szazadveg.hu/uploads/media/59888870e25b0/szazadveg-84-alhirek-201708.pdf>
 [2017. 11. 19.]
- Tannen, Deborah – Trester, Anna Marie (2013 eds.) *Discourse 2.0. Language and New Media*. Washington, Georgetown University Press.
- Thurlow, Crispin (2013) Fakebook: synthetic media, pseudo-sociality, and the rhetorics of web 2.0. In: Tannen, Deborah – Trester, Anna Marie (2013 eds.) *Discourse 2.0. Language and New Media*. Washington, Georgetown University Press. 225–249.
- Veszelszki Ágnes – Falyuna Nóra – Fodorné Tóth Krisztina – Tóth Aliz (2017) Az internet-biztonság kommunikáció- és nyelvtudományi aspektusból, In: Hülber László (szerk.) *A digitális oktatási kultúra módszertana*. Eger, Eszterházy Károly Egyetem. 163–207.
- Veszelszki Ágnes (2017a) Az álhírek extra- és intralingvális jellemzői. *Századvég*, 84. 51–82.
<https://szazadveg.hu/uploads/media/59888870e25b0/szazadveg-84-alhirek-201708.pdf>
 [2017. 11. 19.]
- Veszelszki Ágnes (2017b) *Netnyelvészet. Bevezetés az internet nyelvhasználatába*. Budapest, L'Harmattan.
- Walton, Douglas (2006) *Fundamentals of Critical Argumentation*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Yus, Francisco (2011) *Cyberpragmatics. Internet-mediated communication in context*. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
<https://doi.org/10.1075/pbns.213>

Forrásjegyzék

- W1 = <https://vilagom.hu/karikas-szem-aranyer-kellemetlen-szajszag-fajdalom-az-izuletek-ben-szennyezett-szervezet-parazitak-okozhatjak/> [2018. 05. 06.]
- W2 = <http://belfoldvilaglap.blogspot.hu/2017/03/evente-100-ezer-ember-hal-meg.html>
 [2018. 05. 06.]
- W3 = <http://buydetoxic.com/hu.html> [2018. 08. 10.]
- W4 = <https://velemenyek24.com/istvan-beller/> [2018. 05. 06.; 2018. 08. 10.]
- W5 = <http://velemenyek24.com/kallai-hudak/> [2017. 09. 27.]

- W6 = <https://wasze-opinie.pl/radoslaw-karpiuk-specjalista-ds-pasozytnicznych/> [2018. 08. 28.]
- W7 = <https://jadwiga604.blogspot.com/2018/02/naciagacze-i-oszusczeni-nie-dajcie-sie.html> [2018. 08. 28.]
- W8 = http://de.medizinischereporter.com/article/detosil_de/Parasiteninfektionen?_url=/r/KnsB6CYaGpZtsDbV4JRT/&utm_source=35&utm_medium=13&utm_campaign=9951&utm_content=11287&utm_domain=&utm_network=46911&utm_zone=5164&ad=A9ca0c2abb4e3f2bd8bc2835f20827d71&adref=KnsB6CYaGpZtsDbV4JRT&adrf=&adp=2981&ada=&clear_stats=KnsB6CYaGp-ZtsDbV4JRT [2018. 08. 28.]
- W9 = <https://pareri24.com/mircea-togan/> [2018. 08. 28.]
- W10 = <https://twoje-forum.pl/radoslaw-karpiuk-specjalista-ds-infekcji-pasozytnicznych-t228.html> [2018. 08. 28.]
- W11 = <http://lifes-story.org/e-germitox/?alstream=4Xr> [2018. 08. 10.]
- W12 = <http://tops-blogs.ru/antitoxin7/?ref=5539> [2018. 08. 10.]
- W13 = http://demo.localtimeidea.com/demo_pre_landings/antitoxinnano_porasit/antitoxinnano_banany_estonia/index.html [2018. 08. 10.]
- W14 = <http://tops-blogs.ru/intoxic29/> [2018. 08. 10.]
- W15 = <http://antitoxinnanode.top-qualityhealth.com/> [2018. 08. 10.]
- W16 = <http://wordaboutworld.com/> [2018. 08. 10.]
- W17 = http://demo.localtime-idea.com/demo_pre_landings/antitoxinnano_porasit/adaptiv_antitoxin_litva/index.html [2018. 08. 10.]
- W18 = <http://egeszsegugyi-tudastar.blogger.hu/2017/05/05/vigyazat-parazitak> [2018. 08. 10.]
- W19 = <https://serbia-trends.com/purodone-protiv-parazita-iskustva-cijena/> [2018. 08. 11.]
- W20 = <http://blog.xfree.hu/myblog.tvn?SID=&pid=117608&n=johannanna> [2018. 08. 11.]
- W21 = <http://sciencejournalhungary.com/ad/nevelo/ez-a-30-napos-nyelvtanulasi-modszertonkreteheti-a-nyelviskolakat> [2018. 08. 13.]
- W22 = http://nyelvi-magazin.com/l/cikkek/automatikus-modszer-nyelvtanulas/?utm_campaign=orgo&utm_content=300x250_grazka_108_49&utm_medium=300x250&utm_source=or-go-II [2018. 05. 05.]
- W23 = <https://top-sales24.com/products/uh/63/lingintelligence/2/index.html> [2018. 05. 07.]
- W24 = <https://velemenyek24.com/harold-lindberg/> [2018. 05. 07.]
- W25 = <https://newsmagazine365.com/other/uh/63/ling/a/index.html> [2018. 05. 07.]
- W26 = https://www.researchgate.net/profile/Agnar_Hoeskuldsson [2018. 05. 07.]
- W27 = https://en.wikipedia.org/wiki/Agnar_H%C3%B6skuldsson [2018. 08. 28.]
- W28 = <https://www.linkedin.com/in/prof-agnar-h%C3%B6skuldsson-4a455251/> [2018. 05. 07.]
- W29 = <https://www.shutterstock.com/hu/image-photo/portrait-businessman-sitting-office423501427?src=uO36lUmuxpa-OmGE9nspOA-1-69> [2018. 08. 28.]
- W30 = <http://hirturi.blogspot.com/2018/10/hogyan-meregtelenit-zold-tea.html> [2018. 12. 28.]